

УДК 343.85(477)

Наталія Юріївна ЦВІРКУН,

кандидат юридичних наук,

*викладач кафедри кримінального права і кримінології факультету № 1
Харківського національного університету внутрішніх справ*

ОСОБЛИВОСТІ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ В ОЦІНЦІ КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ

У сучасному світі корупція здатна пускати коріння та розвиватися як у старих, так і в нових демократичних державах, сповільнюючи економічне зростання, деформуючи конкуренцію, підживлюючи довіру суспільства до політичної системи та механізмів державного управління. Розв'язання цієї проблеми потребує негайного вжиття системних і послідовних заходів, які мають комплексний характер та повинні базуватися на національній антикорупційній стратегії. На жаль, на сьогодні в Україні ще відсутня система реального моніторингу та оцінювання рівня корупції і корупційних ризиків, що могла би бути використана при формуванні та реалізації державної антикорупційної політики. Отже, вважаємо, що нашої державі необхідно спиратися на передовий досвід міжнародних організацій з управління корупційними ризиками, який на практиці довів свою дієвість та ефективність [1].

Насамперед, в умовах сучасної євроінтеграції України, необхідно звернути увагу на дослідження передових європейських підходів щодо оцінки корупційних ризиків у системі державного управління. При цьому, на нашу думку, за умов масштабної корупції, акцент повинен робитись саме на виявленні та усуненні причин і факторів цього явища, а не на боротьбі з конкретними її проявами. Так, для правових систем деяких розвинених країн взагалі нехарактерно використання в законодавстві терміна «боротьба», законодавці закладають у нормативно-правовому акті принципи (або механізми) оцінки та мінімізації корупційних ризиків, які стосуються певної сфери управлінської діяльності [2].

Найчастіше міжнародні методології оцінки корупційних ризиків за змістом містять усі запропоновані етапи системи управління ризиками, не виокремлюючи при цьому самостійні етапи щодо ідентифікації корупційних ризиків, вжиття заходів щодо їх мінімізації, а також здійснення контролю за ефективністю вжитих заходів. Найбільш ефективні методології та механізми оцінки корупційних ризиків у системі державного управління країн Європи, що можуть бути використані в Україні, розроблені провідними європейськими

організаціями, зокрема Радою Європи (Council of Europe), Європейським Союзом (European Union), Групою країн з боротьби з корупцією (GRECO) та іншими.

Для проведення оцінки корупційних ризиків у системі державного управління європейські експерти пропонують країнам використовувати такі загальні механізми, як: методи прямого спостереження за діяльністю і ерзац-індикаторами, аналіз повноважень і функцій, проведення опитувань та інтерв'ю. Загалом, міжнародні методології та механізми оцінки корупційних ризиків у системі державного управління насамперед обумовлені наявністю в країні передумов протидії корупції, серед яких визначаємо такі: корупція усвідомлюється владою країни як серйозна проблема національної безпеки; корупція розглядається як зовнішня, так і внутрішня загроза; зусилля з протидії корупції є комплексними і, як правило, завжди інституціоналізованими; механізми антикорупційних заходів співвідносяться з даними оцінки корупційних ризиків; у протидії корупції беруть участь не лише правоохоронні органи, а й інститути громадянського суспільства, ЗМІ та прості громадяни.

Зарубіжний досвід оцінки корупційних ризиків заслуговує на глибоке теоретичне осмислення та практичне втілення у вітчизняних антикорупційних стратегіях, методиках і механізмах як такий, що на практиці довів свою високу ефективність і дієвість. Водночас упровадження та реалізація міжнародних антикорупційних стандартів має здійснюватися з обов'язковим урахуванням української специфіки влади, системи управління, умов ведення бізнесу та менталітету населення, а також особливостей національної корупції і форм її прояву. Міжнародний досвід оцінки корупційних ризиків а також подальша розробка механізмів з мінімізації впливу корупційного ризику можуть стати необхідною передмовою для розробки українськими вченими й законодавцями вкрай потрібної на сьогодні єдиної національної методології управління корупційними ризиками в системі державного управління України.

Список бібліографічних посилань

1. Соснін О. В. Про необхідність використання світового досвіду у боротьбі з корупцією у вітчизняній практиці. *Віче*. 2014. № 1–2. С. 16–18.
2. Романюк Б. В., Бусол О. Ю. Законодавство України та зарубіжних країн щодо протидії корупції. Міжнародний досвід боротьби з корупцією : монографія. Київ : Поліграф-Сервіс, 2010. 627 с.

Одержано 21.09.2019